

Doktorka Markéta
Vladyková s matriční
knihou vážící více
než pět kilo.

Pomocná ruka

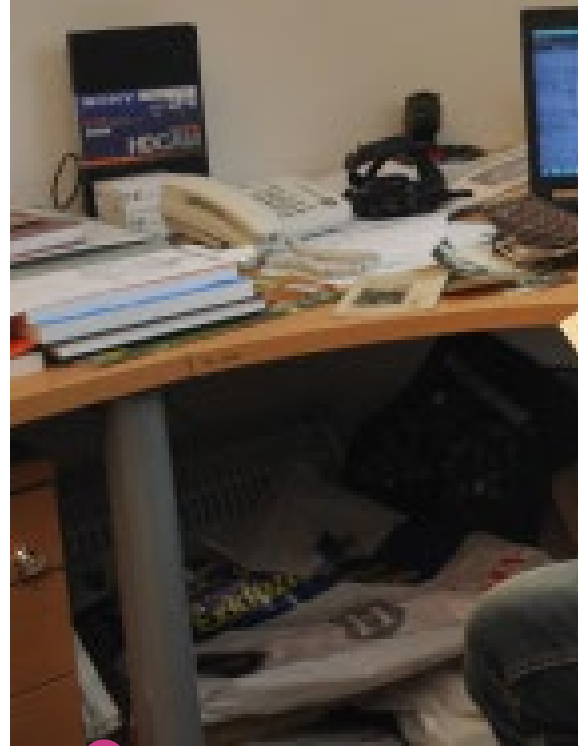
Pomoc bližnímu svému je vskutku bohu libá činnost, ovšem v dnešní době není nic jen tak. Jsou zdánlivě čisté úmysly takové jaké se zdají nebo je v pozadí nějaký další důvod? Vždyť i v písni Anděl zpěvák Xindl-X zpívá „Mám li tě vzít do nebe, chci z toho něco pro sebe.“

Mormonský archiv
v Granite Mountain

foto: www.mormonnewsroom.org

foto: Martin Dlouhý

Cesta ke KÖŘENŮM

Tři mohutné tunely vytesané do nitra bělostného žulového masivu. Tak vypadá dokonalá skrýš na genealogická data shromažďovaná už přes sto let mormonskou církví poblíž Salt Lake City v americkém státě Utah. Skrýš, která má přestát jakoukoli myslitelnou živelnou pohromu. Skrýš, kam v posledních osmi letech také doputovaly údaje o našich – českých, moravských, slezských a sudetských prababičkách a pradědečcích.

Povědomí o předcích u většiny lidí limituje osobní zkušenost. Při současné délce lidského života máme šanci zažít

ještě svou prababičku a pradědu, i když často pouze v raném dětství. O svých starších příbuzných se dozvídáme už jen z rodinných legend vyprávěných nad nedělní kávou zpestřenou listováním fotoalby. Je vůbec důležité vědět, jak se jmenoval

můj prapra..., čím se živil, kde bydlel, případně jak vypadal? Někteří si myslí, že ano, a propadnou touze hledat a ohmatávat své kořeny. Pro takové nastává právě nyní mimořádná doba. Cesta proti proudu času otevřela své brány tak do široka, jako nikdy předtím. Stačí sednout k internetu, mít trpělivost a za pár týdnů poctivě badatelské snahy se při troše štěstí seznámíte se svým praotcem z šestnáctého století. Archivy v České republice totiž zveřejnily digitální kopie naprosté většiny matrik narozených, zemřelých i oddací katolických, evangelických a židovských obcí od 16. po 20. století. Úctyhodné dílo čítající přes 70 tisíc svazků s více než s 6 mili-

ony listů. Zásluha na tom z naprosté většiny patří Církvi Ježíše Krista Svätých posledních dnů, známé spíše pod názvem mormoni. Budí pozornost přísnou morálkou zapovídající věřícím konzumaci alkoholu, kávy, některých druhů čaje a jiných drog včetně kouření a odváděním desetin příjmu do církevní pokladny. Členové jsou vedeni k pevnému a příkladnému rodinnému životu. V Česku má církev necelých 2,5 tisíce členů, ovšem celosvětově čítá 15 milionů oveček a bývá označována aktuálně za nejrychleji rostoucí náboženství.

DIGITALIZACE

Přesuňme se o pár let zpět. Kdo chce hledat své kořeny, musí se objednat do místně příslušného archivu. Objednací lhůta v lepším případě tři týdny, v nejjednodušších lokalitách i půl roku. Navíc, byli-li vaši předci stěhovaví, může to znamenat cestu za křehkou matrikou přes půl republiky. Ne-

• Pokud chcete sestavit **vlastní rodokmen**, musíte primárně projít veškeré osobní dokumenty po předcích. Čím starší tím lepší. Na rodných a oddacích listech, ve starých průkazech i jinde lze dohledat **data a místa narození předků**. Též lze použít **datum a místo úmrtí** či svatby.

• Podle zjištěných údajů, **musíte vyhledat náležitou matriku**.

A ještě jeden důležitý údaj musíte znát. Matriky se také dělily podle **příslušnosti k církvi** – záleží, zda byl váš praděd katolík, evangelík či žid.

• **První směr** genealogického pátrání se vede **po mužské linii**, tedy po rodném příjmení. Máte-li hotovo, či narazíte-li na obtíže, které vám **znemožňují další pátrání**. Můžete začít po ženské

linii. Genealogie nabízí **neomezený počet možných směrů**.

Samozřejmě se nemusíte omezit jen na bádání v matrikách a **můžete rozšířit data** o údaje z pozemkových knih, ze sčítání lidu, místních kronik a legend aj.

ZA PŘEDKY

● Architekt a židovský **aktivista Simon Wiesenthal**, kterého mormoni omylem posmrtně pokřtili, se narodil 1908 nedaleko Lvova. **Prožil okupaci Ruskem a Německem.** Pro

svůj židovský původ byl internován v několika **koncentračních táborech.**

● Po osvobození 5. května 1945 začal pracovat na shromažďování svědectví a **důkazů o nacistických zločinech během války.** Nastoupil proto do služeb OSS, což je **předchůdce CIA**, a americké kontrarozvědky.

● Důkazy, které sehnal, byly použity v americké zóně při **soudních procesech.** Za svůj největší úspěch považoval **podíl na dopadení Adolfa Eichmanna v Argentině.**

mluvě o anabázi pro potomky českých emigrantů rozestých po celém světě. „V badatelně máme maximálně 30 míst a většinu jich obsazovali právě genealogové. K nám jezdili hodně potomci českých Němců z Německa nebo Rakouska. To byly často celé rodiny, které si na to braly dovolenou. To už skončilo. Teď jich tu sedí pár,“ popisuje všední obraz badatelny archivářka z Litoměřic Markéta Vladyková. Kam se jí badatelé ztratili, ví jasně. Sleduje návštěvnost webových stránek s digitalizovanými matrikami. „Jsou tam stovky přístupů ve všedních dnech a o víkendu se to blíží k tisícovce,“ poznamenává. Obsloužit tolik zájemců v badatelně by ani nebylo v silách archivu. Digitalizace ovšem šetří nejen ruce a nohy archivářů, ale především chrání matriky, které půjčováním samozřejmě trpěly. „Listováním se často potrhají, dokonce jsme zaznamenali i případ, kdy někdo vyřízl záznam svého předka žiletkou a nenávratně tak zničil tuto informaci pro případné další zájemce. Navíc záznamy jsou oboustranné, takže poškodil i data další osoby,“ podotkla archivářka. To nyní nehrozí. Matriky se od zpřístupnění digitalizované verze takřka nepůjčují.

POSMRTNÉ KŘTY

K veskrze praktickému kroku, jakým digitalizace historických pramenů je, se české archivy rozhodly v roce 2007. Matriky jako nejfrekventovanější z nich, měly přijít na řadu první. A právě v tu chvíli se na scéně zjevili mormoni. Tedy vlastně to nebylo tak překvapivé zjevení. Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů a její organizace Family Search se o kopírování českých archiválií zajímala už od pádu železné opony. Pořizovala

tisíce kopií matričních záznamů na mikrofilmy. Její pověřenci to většinou činili jako řadoví badatelé. Už tehdy jim některé archivy nabídly zvláštní podmínky výměnou za poskytnutí zhotovených kopií. Jinde ovšem mormoni budili nedůvěru. Nedařilo se dojednat s českým státem generální dohodu o systematickém kopírování archiválií. Třeba na Slovensku takové ujednání vzniklo už v roce 1991. I když i tam katolická církev protestovala a nařídila svým farářům, aby mormonům nevydávali nejmladší matriky, které zatím ještě opečovávají jednotlivé farnosti. Proč tolik obezřetnosti? Oponenti tvrdí, že mormoni nashromážděná data zneužívají. Problematicky vnímají hlavní důvod, pro které tato církev všechna genealogická data sbírá. Tím je posmrtné křtění předků příslušníků církve, které dle mormonského učení dává příležitost spasit jejich duše. Mormoni se totiž cítí jako jediní

hodní skutečně dosáhnout spasení. Při této snaze se občas dopustí netaktního přešlapu, třeba pokřtí i židovské předky. Takové nechtěné cti se nedávno dostalo například slavnému lovcí nacistů Simonu Wiesenthalovi.

MATRIKA V KAMENI

Bez ohledu na pohnutky mormonů zůstává faktem, že udělali za český stát práci, která by stála obrovské peníze a moře času. Několik let poskytovali na scanování matrik bezplatně své vyškolené pracovníky a špičkovou kopírovací techniku. Jednu kopii si ponechali a jednu poskytli archivům. V režii českých archivářů pak zůstalo zřízení prohlížečích portálů a jejich vybavení orientačními pomůckami. V matrikách je tak možné listovat na specializovaných stránkách příslušných oblastních archivů anebo

Zlatý anděl s trumpetou je znakem mormonů.

foto: www.mormonnewsroom.org

Členka mormonů při
skenování historických dat.

na centrálním webu mormonů (<https://familysearch.org>). Česko a Slovensko patří z pohledu mormonů k nejlépe genealogicky zdokumentovaným lokalitám. Kopírování matrik je tu u konce. Tím ale zájem Církve Ježíše Krista Svatých

Díky digitalizaci matrik
badatelny osiřely.

posledních dnů nekončí. Už nyní pracují na digitalizaci dalších archiválií genealogické povahy, jde o pozemkové knihy, operáty ze sčítání lidu z let 1843-1921, historické adresáře, policejní přihlášky a podobně. V nejbližší době se chystá církev zpřístupnit dalších 20 milionů scanovaných obrázků s těmito prameny. Velmi intenzivně teď kopírování probíhá v Itálii, podařilo se zlomit dlouholetý odpor v silně katolickém Polsku, slibně se rozvíjí spolupráce v Bosně, v Chorvatsku nebo Maroku. Všechna nasbíraná data putují do skalního trezoru v Salk Lake City postaveného mezi lety 1958 až 1963. Kdyby došlo při nějaké katastrofě ke zničení na papíru psaných matrik, tady zůstanou zachovány údaje o miliardách lidí ze 100 zemí světa ve 170 jazycích. „Byla

jsem tam osobně, je to obdivuhodné dílo. V té žule není jediná prasklinka, takže tam nepronikne ani kapka vody. Ovšem není to jediné úložiště dat. Všechny kopie máme pro jistotu uchovány ve třech exemplářích na třech místech. Tedy provozujeme ještě dva další podobné bunkry,“ poznamenala představitelka genealogické společnosti Církve Ježíše Krista Svatých posledního dne pro Českou republiku Inna A. Koňušin. Podle ní není za touto aktivitou mormonů jen touha po zajištění spásy pro své předky. „Je důležité zjistit o předcích co nejvíce. Naše děti znají spoustu příběhů o svých praprarodičích. Mluvíme o nich jako živých, ne jako o mrtvých. Předci jsou součástí nás a mají na nás vliv. Rodinná pouta totiž trvají navždy.“

Pohled z roku 1934. Na snímku je krásně vidět druhý z ďáblovo mostů.

foto: wikimedia.org

Zaplat' DŮŠÍ

Kdybychom měli věřit všem středověkým legendám, byl by ďábel velmi plodný architekt. Po celé Evropě se totiž nacházejí stavby nesoucí jeho jméno, jejichž historie je plná příběhů o podivných smlouvách, zaprodávání duší a zahrávání si s pánem pekla. Nejčastěji se v tomto kontextu setkáme s mosty, které spojuje kromě legend také očividná náročnost zbudování. Při pohledu na některé z nich si člověk musí říct, jak je naši předci vlastně dokázali postavit. Máme přijmout odpověď ukrytou v jejich názvu?

Na začátku je vždy velmi podobný příběh. Lidé si přejí zkrátit cestu z místa na místo, ale na trase existuje jeden kritický bod, který nejde překonat jinak než stavbou mostu. Ten by se měl obvykle klenout přes nějakou úzkou rokli či propast, případně přes silný tok řeky. Lidé přemýšlejí, jak to správně udělat, ale nic je nenapadá. Nakonec musí využít krajní variantu, a tou je prosba o pomoc vládce samotného pekla. Ten se na zavolání dostaví a ochotně souhlasí, to je ostatně jeho přirozenost. Za svůj dobrý skutek však žádá cenu – duši některého ze smrtelníků, obvykle toho prvního, kdo most

překročí. Tady se jednotlivé příběhy začínají různit, protože poradit si s ďáblem, to už chce notný kus fantazie.

NEČEKANÁ CENA

A tak třeba ve velšském Ceredigionu za lidi vyřešil problém pes, který už se nemohl dočkat, jak se po novém mostě proběhne. První duše byla ta jeho a ďábel tak musel odejít bez té lidské. Stejně to vyřešili v italském městečku Borgo a Mozzano. Tam ovšem pejsek tak natěšený nebyl a místní ho podle pověsti museli do kroku trochu nutit. Ďábel, zřejmě poučen předchozími nezdary, na to šel

První most byl poničen během napoleonských válek.

Během jarních tání se koryto zcela zaplní vodou.

u stavby mohutného opevněného mostu Pont Valentré ve francouzském Cahors jinak. Nežádal nějakou náhodnou duši, ale přímo duši stavitele. Ten souhlasil, ovšem pod podmínkou, že ji dostane až ve chvíli, kdy bude stavba zcela dokončena. Ďábel tedy při stavbě pomáhal, jak mohl, a to až do posledního okamžiku. Když měl být položen poslední kámen, dal mu stavitel mostu síto, aby s jeho pomocí donesl vodu k rozmíchání malty. Ďábel nic takového samozřejmě nemohl provést, most nebyl nikdy zcela dokončen, a tak opět musel odejít s prázdnou. Ovšem ne tak docela, na památku si vzal alespoň jeden kámen z centrální věže mostu. Místní se jej několikrát pokusili obnovit, ale kdykoli tak učinili, vzal si čert další. Dnes je na tomto místě soška ďábla, připomínající celý příběh.

Jeden z nejzajímavějších ďáblových mostů s bohatou historií můžete navštívit v centrálním Švýcarsku, nedaleko města Andermatt. Nachází se v soutěsce Schöllenen, kterou vyhloubila řeka Reuss. Na pěti kilometrech délky překonává říční tok výšku zhruba čtyři sta metrů. Takový sešup je nádherná podívaná, voda burácí mezi skalami, tvoří četné kaskády a vodní tříšť dopadá na stěny daleko od samotného toku. Při jarních táních se navíc průtok vody v soutěsce mnohonásobí, a ta se pro veřejnost zcela uzavírá. Krásné a divoké místo je ale zároveň jedinou přístupovou cestou do nitra Alp, takže už v raném středověku hledali lidé způsob, jak se v soutěsce pohybovat. Nakonec zbudovali na levém břehu řeky cestu. Ta se poměrně pohodlně vine nad řekou až do kritického bodu, kde tvoří řeka velký zákrut a skála na levém břehu vybíhá daleko nad vodu, takže není kudy cestu vést. Jako jediné

řešení se tak ukázala stavba mostu, který měl pocestné převést na pravý břeh řeky, kde už je prostor pro normální cestu.

TŘI V ŘADĚ

Vybudovat ovšem dřevěný most (událost se odehrála ve 13. století) několik desítek metrů nad řekou se ovšem podle pověsti ukázalo jako nadlidský úkol a tak si místní zavolali na pomoc ďábla. Ten zvolil svůj oblíbený přístup – most postaví, ale žádá duši prvního, kdo jej přejde. Vesničané souhlasili a po skončení stavby popohнали přes most kozu. Ďábel se cítil uražen a rozhodl se, že most opět zničí. Níže po proudu řeky sebral obrovský kámen a vydal se s ním k mostu, že jej nadobro zlikviduje. Cestou ovšem potkal stařenku, která se nezalekla a ukázala mu kříž. Ďábel vzal roha a kámen dopadl tam, kde před chvílí pekelník stál. Vidět ho tam můžete dodnes (i když na mírně jiném místě, byl posunut o několik desítek metrů kvůli stavbě silnice).

V 17. století byl most zvaný Teufelsbrücke přestavěn na kamenný. V roce 1799 pak byl svědkem bitvy, kdy se přímo na něm střetly rakousko-ruské oddíly s vojáký Napoleona. Most byl během střetnutí těžce poškozen ustupující francouzskou armádou. Vydržel ale až do roku 1888, kdy jej zničila bouře. Dnes jsou v soutěsce Schöllenen mosty dva. V roce 1820 byl ještě v době existence toho původního postaven druhý. Dnes je přístupný pro pěší turisty a je z něj skvělý výhled na bouřlivý tok řeky Reuss. Třetí, betonový, byl postaven v roce 1958. Ten starší totiž nevyhovoval zvyšujícím se dopravním nárokům. Dnes už je ovšem v soutěsce zase klidněji, protože většina tranzitní dopravy pod Alpami probíhá Gotthardským tunelem. Máte tak možnost v klidu si místo projít a popřemýšlet, jak by šel na tomto místě postavit dřevěný most bez pomoci samotného ďábla. Mně to moc vymyslet nešlo.

Vypouklý pupík
značí podvýživu.

Hladové prokletí

Proč lidé ve východní části Demokratické republiky Kongo trpí podvýživou? Otázka, která se zdá být bez odpovědi. Přitom v tamní půdě vyroste a dá plody cokoliv, co do ní zarazíte.

Vůbec se mu nelíbí, že ho fotím. Mračí se a vyzábělými ručičkami se na nemocniční posteli křečovitě drží matky. Rachidovi Ntambovi jsou skoro dva roky, přesto váží jen 6,9 kilogramu. Ale ve srovnání se stavem před dvanácti dny, kdy měl podle záznamů pouze 5,7 kilogramu, už je cvalík. Klučina je jedním z mnoha podvyživených dětí, které rodiče v konžské provincii Jižní Kivu nezvládají správně krmit kvůli chudobě, kterou zapříčinily především boje mezi různorodými místními milicemi.

Podvyživený chlapec z vesnice nedaleko Lulingu měl štěstí, že ho matka k ošetření přinesla včas. Sestry do něho

začaly lít minerály nabitě mléko z prášku. Mají ho vedle jiných léků z dodávek Člověka v tísní, který v oblasti kolem Lulingu z peněz od českých dárců a od ECHO (Úřad Evropské komise pro humanitární pomoc) podporuje zdravotní střediska. Podvyživené děti jako Rachid dostávají ošetření a pobyt v nemocnici zadarmo. Nafouklé břicho, které se rýsuje pod Rachidovým kdysi bílým tričkem, je známkou špatného stravování. Na venkově vypadají všichni kluci a holky do deseti let, kteří se vždy seběhnou při příležitosti bělošské návštěvy jejich osady, jako by pozřeli balon bez rozkoušení. Některé mají na břicho nalitý čudlík, který je u jejich vrstevníků v Evropě schovaný v prohlubni jako pupík.

CHUDÉ MENU

Děti i dospělí tu jedí pravidelně jen jednou denně – vždy před spaním. Jen

Výhodou léku Plumpy'Nut je nejen možnost užívání bez lékařského dohledu, ale i to, že nevyžaduje chlazení, ani vodu

sporadicky slyším, že si zbytky od večere nechají i na ráno. Jediným chodem je fufou (čte se fufu) – tedy ve vodě uvařená mazlavá koule z nadrceného sušeného manioku. Nejenže nemá žádnou chuť, ale co hůř ani žádné pořádné živiny. Konžané ho však milují. Od hroudy si odtrhávají malé kousky, v dlani si z nich nacvičenými pohyby vytvarují kuličku a po namočení do oranžové omáčky je vkládají do úst. Kručící žaludek sice umlčí, ale tělu nic nedá. Takovou večeri tady mají den co den, občas vylepšenou o vysušené rybičky nebo zeleninu odporné chuti, která se vizuálně podobá špenátu. A opravdu výjimečně se na talíři objeví kousek tuhého hovězího. V takových podmínkách dotaz na oblíbený pokrm působí jako z jiné galaxie.

V bohatších rodinách je také jednodušším základem tabule fufou,

ale přeci jen ho občas doplní rýže, vařené banány, kukuřice nebo ovoce, jejichž konzumace má na organismus blahodárny účinek. „Snažíme se lidem vysvětlit, aby jedli pestřeji, protože to pomůže jejich imunitě. Podvyživené děti jsou mnohem náchylnější k průjmům a dalším nemocem. Hodně by pomohlo, kdyby jedli více fazole nebo kdyby více používali kukuřičnou mouku. Jenže z ní vyrobené fofou jim moc nechutná,“ objasňuje ve zdravotním centru ve vesnici Lukala ošetřující Daniel Lutete Byangozi.

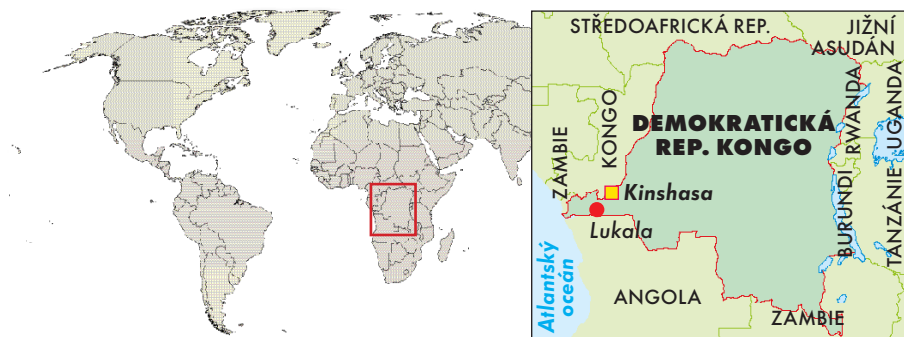
HLADOVÁ IDYLKA

Při pohledu na zeleň okolo to vypadá, že když do trávy zarazíte pravítko, vyroste z něj strom. Půda je tu úrodná a deště vydatné. Nejsme v Sahelu, kde je každý klásek vykoupen rolníkovou dřinou. Ale i tady v zemi, která by

mohla být vzorem pro rurální idylku, běhají obyvatelům střevo na prázdko. „Nominálně je Kongo hned po Indii nejpostiženějším státem planety. Hlad tu smrtelně ohrožuje na 1,4 milionu osob,“ říká v Bukavu Jean-Christophe Tapin, šéf pobočky nevládní organizace ACF (Accion contre la Faim – český Akce proti hladu). Dodává, že v rozvojovém světě může podvýživa a s ní

spojené problémy za polovinu všech dětských úmrtí.

„Nejvíce na hlad umírají v provinciích Katanga a Maniema,“ doplňuje jeho místní kolega a nutriční specialista Geoffrey Kasesi. „Je to proto, že ve válkou nejpostiženějších provinciích Severní a Jižní Kivu už působí řada zahraničních humanitárek, které dokázaly nejtragičtějším dopadům za-

Rodinná politika je v Kongu považována za bělošskou pošetilost.

- Plumpy'Nut je hlavní lék na podvýživu po celé Africe a tvoří součást pomoci, kterou do Afriky dodávají humanitární společnosti. Tento „buclatý oříšek“, jak by zněl doslovný překlad, **váží 92 gramů a vyrobili jej francouzští nutriční experti.**
- Nejedná se o nic jiného než o lepkavé arašídové máslo, které je doplněno o potřebné minerály a živiny. **Obsahuje 500 kalorií,** takže má dvojnásobnou „tonáž“ než tyčinka Snickers.

- Bohužel Plumpy'Nut je v některých oblastech kvůli **problémům s distribucí nedostatkovým zbožím,** takže všichni

zainteresovaní vidí jako **hlavní prioritu** pomoci obnovení jeho dodávek.

bránit. Ale s dlouhodobým plíživým hladem, který zabraňuje dětem ve fyzickém růstu, snižuje jejich intelektuální kapacitu a naopak zvyšuje jejich náchylnost k nemocem, se neumíme vypořádat,“ vysvětluje.

Zatímco globálně počet podvyživených procentuálně klesá, ve středoafrickém státu je trend obrácený. Hlavní příčinou této zoufalé situace je nekonečný ozbrojený konflikt. Před jeho vypuknutím trápily Kongu mnohé problémy, ale masově nafouknutá bříska k nim nepatřila. Válka východ republiky sužuje od té doby, co se sem v roce 1994 přelila rwandská genocida. Pro účely tohoto textu nechme rozebírání komplikované situace stranou. Stačí, když si řekneme, že se bojů bez jasné vymezených front účastní čtyřicítka vzájemně zneprátených skupin, jejichž hlavními zbraněmi jsou kalašnickovy a mačety. Svoji dominanci na dobitém území dokazují hromadným znásilněním žen.

VSTUP ZAKÁZÁN

Lidé před bojůvkami, které jim vybrakují spíže, často opouštějí domovy a přestanou se starat o svá pole. Uprchlíci se buď schovají v lese, nebo se přesunou o několik desítek kilometrů dál do obydli svých příbuzných, kteří však pro ně ale nemají dostatek zásob. Ve vesnici jsou uprchlíci cizí a proto si mohou nové políčko vykloubit až daleko od ní. To představuje denně dvě až tři hodiny chůze jedním směrem a velké riziko, že vás v džungli někdo přepadne.

Přitom spousta nevyužitého terénu je ale i na dohled od chýší z nepálených hliněných cihel. Ale místní zvyklosti je často nedovolují obhospodařovat. Luca Fontana z malé neziskovky Hnutí za boj proti světovému hladu uvádí konkrétní příklad ze svého působení Katana 50 kilometrů na sever od Bukavu. „Většina blízké půdy patří kostelu, jenže jeho představitelé zakazují, aby se na tom terénu cokoliv pěstovalo. Obyvatelé se nebouří, protože církevní představitelé mají mezi hluboce věřícími Konžany

Lék na podvýživu
Plumpy'Nut. Někdy je ho
dostatek, jindy chybí.

velkou autoritu,“ stěžuje si mladý Ital. Jeho plán, jak s hladem v Kongu bojovat, je rozšířit chov místních hlodavců, připomínajících přerostlá morčata, jejichž maso by rolníkům poskytovalo dostatečné množství proteinů. „Jenže nyní to nemohu udělat, kdybychom rychle se rozmnožující zvířata rozdělili podle plánu do rodin, lidé by je hned snědli,“ krčí rameny s tím, že nejdříve je nutné přemoci akutní podvýživu a teprve pak se věnovat prevenci.

Jeho plán však naráží na základní úskalí, kterými jsou kulturní vzorce. Přesvědčit místní, aby chovali savce, kterého jsou navyklí lovit v džungli, nemusí být vůbec snadné. Návštěvník se diví, proč na venkově, kde všude pobíhají kozy, mají děti nafouklá bříska. „Kozy slouží jako směnný prostředek. Platí se jimi třeba za nevěstu nebo pokuty v komunitních sporech,“ rozkrývá tradice ve vesnici Mela zdravotník Watalaninua Witandayi. „Výjimečně se někdy zabije, když se koná velká oslava, ale většinou se prodají do města,“ dodává.

Otázka, zda do Afriky
pumpovat humanitární
pomoc nebo dotlačit
místní obyvatele,
aby se o svou obživu
starali sami, je stále
nevyřešená.

Demokratická republika Kongo je ve své podstatě úrodnou zemí, problém hladu však způsobují hlavně neustálé boje.

Nu, dobrá. Proč se tedy alespoň nepodají, když živiny z jejich mléka dětským organismům evidentně chybí? Witandayi se na ten dotaz zašklebí, jako bych mu navrhol spolknout živou žílu. Nekruťme nad tím hlavou. Měnit stravovací návyky není jen tak.

POPULAČNÍ EXPLOZE

Problémem je také to, že se přes zoufalé podmínky nesnaží Konžané regulovat velikost svých rodin. Na omezené zdroje tak připadá stále více kručících žaludků. Například vyhladovělý Rachid z úvodu článku je ještě tak malý, že by mohl stravu čerpat z matčina prsu. Jenže u bradavky ho už nahradila jeho sestřička.

Jejich osmnáctiletá matka žije se svými dvěma nemanželskými potomky u rodičů. Ptám se jí zda si při svých velice omezených ekonomických možnostech pořídí další syny a dcery. Ještě dříve, než je otázka z francouzštiny

Klasické jídlo v Kongu – foufou.

preložena do jazyka etnika Rega, říká doprovázející zdravotní sestra Apoline Munangi povzbudivě: „Jak by neměla? Podívejte, jak je mladá. Ta přivede na svět ještě spoustu pěkných dětí.“ Dotazu k čemu to ale je rodit další a další mimina, když ani pro jejich sourozence není co do úst, se ošetřovatelka jen směje. Plánování rodiny často v Kongu bere za bělošskou pošetilost i zdravotní personál.

S tímto přístupem je bohužel velice pravděpodobné, že se Rachid do nemocnice s akutní podvýživou dostane znovu. Těšit ho může alespoň to, že tou dobu už bude k dispozici lék Plumpy'-Nut, který milují všechny konžské děti. Aby také ne, když jedno balení obsahuje více cukru než kolik v dosavadním životě spotřebovali.

Text vznikl s podporou organizace Člověk v tísni.

 GC23E3H www.geocaching.com

Denmans Treasure – Jedna z mnoha kešek u Portu Arthuru, která se nachází na tiché a čisté pláži. Kdo ví, třeba vás u ní přivítá tajemný tasmaný čert.

S 43° 08.329 E 147° 53.709

Během dvou let se z knihovny stala také internetová pracovna a kulturní místo. Do budoucna se plánuje její další multifunkční využití.

CIMRMAN pomáhající

Český velikán Jára Cimrman byl v minulosti nedoceněn a to navzdory genialitě své, respektive tvůrčí jeho osoby. Jeho přínos měl vždy sloužit celému lidstvu, nejen lidem v jeho milované domovině. Vždyť i proto získal nejvíce hlasů v anketě největší Čech a nebyť organizátorů, kteří jej v podstatě ze soutěže diskvalifikovali, mohl se konečně zařadit mezi takové osobnosti jako největší Brit Winston Churchill, největší Němec Konrad Adenauer nebo největší Francouz Charles de Gaulle. Ovšem ani toto nedocenění nezměnilo jeho význam a stále se v jeho jménu tvoří projekty, které mají za cíl pomoci lidem. V jeho jménu vznikají u nás turistické trasy, památná místa či vyhlídky. Jeden projekt dokonce překročil hranice Česka – Knihovna Jára Cimrmana, která příští měsíc oslaví druhé narozeniny. Nenajdete ji však na území někdejšího Rakouska-Uherska, ba dokonce ani ve zbytku Evropy. Najdeme ji na černém kontinentu, přesně v Guineji a můžeme se jen domnívat, zda byl projekt knihovny inspirován Cimrmanovým dramatem Afrika. Knihovna byla před necelými dvěma roky založena a to s laskavým souhlasem Zdeňka Svěráka a na počest Ladislava Smoljaka. Hlavním činitelem vzniku knihovny je česká nezisková organizace Pro-Contact zajišťující v Africe adopce na dálku, která svým projektem nejenže poskytla guinejským dětem nenahraditel-

né zdroje ke studiu a celkovému rozšíření vzdělání, ale stala se i prostorem kulturního a společenského setkávání.

RADOSTNÉ VYHLÍDKY

Při prvních narozeninách knihovny Jára Cimrmana se řečnický sám Zdeněk Svěrák ptal: „Když vidím Afričany a Afričanky, jak stojí na ochozu Cimrmanovy knihovny a zubí se do objektu, říkám si, jestli se někdy dozví a v úplnosti pochopí, kdo vlastně Jára Cimrman byl a nebyl.“

U příležitosti druhých narozenin můžeme otázku zodpovědět. Přímo ve společnosti Pro-Contact jsme zjistili, že děti i ostatní návštěvníci mají o Cimrmanovi ponětí, koordinátoři jeho roli vysvětlují každému, kdo sem zavítá. Knihovna je veřejná a poskytuje literaturu i informace všem zájemcům, což je veliký přínos pro stát, kde zatím jen 30 % obyvatel nad 15 let umí číst. Otevřeno je ve všední dny od osmi do pěti hodin odpoledne. Jedinou podmínkou zápisu a využívání služeb knihovny je předložení dvou pasových fotografií a založení čtenářské karty. V knihovně je k dispozici čtená-

řna, která nese jméno Jára Cimrmana, který se nerad nechával spodobnit. Jediná jeho zachovaná busta má bohužel ztrhané rysy. (Foto: pages.shanti.virginia.edu)

řům jak beletrie, tak literatura odborná. Knihy jsou zpravidla ve francouzštině (úředním jazyce země), ale v regálech najdou čtenáři i výtisky anglické. Častými hosty jsou nejen děti, ale i místní učitelé. Před necelým rokem se zde začaly pořádat i rozmanité kulturní akce a mimoškolní aktivity. Pozornost zaujaly například konference o sexuální výchově, hygieně, obříze a jejich následcích na zdraví dívek. Zájem byl i o přednášky věnované česko-guinejské spolupráci

a působení České republiky v Guineji. Knihovna se tak stala otevřeným kulturním a společenským prostorem pro výměnu zkušeností a názorů. Nyní, téměř po dvou letech, dochází k dalšímu rozšíření – díky dárcům z České republiky, kteří do knihovny darovali funkční notebooky, zde bude otevřeno malé počítačové centrum s přístupem na internet. Afričtí koordinátoři z Pro-Contactu připravují pro mládež kurzy informatiky a počítačové gramotnosti včetně orientace na internetu. Myslím, že pokud by dnes Cimrman viděl, co v jeho jménu vzniká, jistě by radostí zaplesal.